

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«طرح اصلاح مواد (۷) و (۱۰) اصلاحی اساسنامه جمعیت هلال احمر

جمهوری اسلامی ایران»

(ویرایش دوم)

مقدمه

۱. جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران که به موجب قانون وظایف و مسئولیت های جمعیت هلال احمر مصوب ۱۳۶۲/۱۰/۲۰ جایگزین جمعیت سابق شیر و خورشید سرخ ایران شده است از جمله سازمان های غیر دولتی است که اصولاً بر طبق مقرراتی اداره می گردد که خاص جمعیت مزبور است و بعضاً از قوانین و مقررات بین المللی مورد عمل در سازمان های مشابه در سایر کشورها تبعیت می کند. اساسنامه جمعیت در تاریخ ۱۳۶۷/۲/۲۹ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده و پس از آن در تاریخ های ۱۳۷۴/۱۲/۲۲، ۱۳۷۹/۲/۲۸ و ۱۳۸۲/۲/۲۴ توسط مجلس مورد اصلاح قرار گرفته است.

۲. ویژگی جمعیت هلال احمر، غیر دولتی بودن آن است که این امر در مقررات مورد عمل و ارکان تشکیلاتی به خوبی مشاهده می شود. گرچه بعضاً دخالت برخی از مقامات و مراجع دولتی در اساسنامه جمعیت مشاهده می گردد.

۳. به موجب تبصره ماده (۱۰) اساسنامه، نماینده مقام معظم رهبری در صورتی که توسط معظم له تعیین شده باشد در جلسات شورای عالی شرکت خواهد کرد. وظیفه شورای عالی، تدوین سیاست های کلان، تنظیم برنامه و بودجه و ترازنامه سالیانه، تدوین راهکارهای لازم جهت اجرای مصوبات مجمع عمومی، تصویب آیین نامه های داخلی شورای عالی و آیین نامه های مالی، محاسباتی، معاملاتی و استخدامی، ساختار تشکیلاتی و پست های سازمانی، معرفی دو نفر مدیر شایسته به رئیس جمهور جهت انتخاب به عنوان رئیس جمعیت به مدت چهار سال و بررسی و تصویب پیشنهادهای رئیس جمعیت است.

۴. طرح اصلاح مواد (۷) و (۱۰) اصلاحی اساسنامه جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۲/۲/۲۴ با هدف نظارت مستمر و ارشادهای معنوی نماینده ولی فقیه در جمعیت در دستور کار مجلس شورای اسلامی قرار گرفته است. به موجب این طرح نماینده ولی فقیه در جمعیت و مراکز استان حسب مورد بر نحوه مصرف اموال اهدایی و تبدیل هدایای مردمی، اداره موقوفات، تعیین خطمشی و امور فرهنگی در جهت انطباق با موازین شرعی نظارت خواهد کرد.

ارزیابی طرح

۱. حضور نماینده ولی فقیه در صورت تعیین از طرف ایشان در جلسات شورای عالی پیش بینی شده است، لذا امکان نظارت نماینده ولی فقیه در شرایط فعلی نیز وجود دارد.

۲. براساس مقررات بین‌المللی، صلیب سرخ و هلال احمر، کشورهای مختلف باید به صورت نهادهای مردمی و مستقل از دولت باشند و کمک دولت‌ها به این نهادها در حکم کمک‌های مردمی است و دولت‌ها نقشی در اداره این نهادها ندارند. این درحالی است که در جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، انتصاب رئیس جمعیت به عنوان بالاترین مقام با حکم رئیس‌جمهور صورت می‌گیرد. اصلاحات پیشنهادی به دلیل اینکه نقش نهادهای حکومتی را در جمعیت تقویت می‌نماید و ماهیت غیر دولتی آن را محدود می‌سازد و این امر به ویژه در تبصره پیشنهادی مشاهده می‌گردد، ممکن است همکاری و تعامل جمعیت را با موسسات بین‌المللی مشابه با اشکال مواجه سازد.

۳. با عنایت به اینکه اختیارات و مسئولیت‌های مقام معظم رهبری در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تعیین شده است، لذا چنانچه در نظر باشد در قوانین عادی اختیار یا مسئولیتی برای ایشان تعیین شود لازم است موضوع به اذن ایشان موکول گردد. در قوانینی که پیش از این وضع شده چنانچه اختیار یا صلاحیتی برای معظم له پیش بینی شده، قید «به اذن ایشان» تصریح شده است..

۴. با توجه به اینکه در ماده (۱۰) پیشنهاد شده نمایندگان ولی فقیه به اعضای شورای عالی و اعضای هیات مدیره استان اضافه شوند، از طرف دیگر تدوین سیاست‌های کلان، تنظیم برنامه و بودجه و ترانزنامه سالانه جمعیت، تصویب آیین‌نامه‌های مالی، محاسباتی، معاملاتی و استخدامی و ...، در حوزه وظایف و اختیارات شورای عالی و وظایف و اختیارات متناظر استان ذکر شده است، بنابراین نمایندگان ولی فقیه از طریق اعمال نظرات خود در شورای عالی و هیات مدیره استان می‌توانند بر نحوه مصرف اموال اهدایی، تبدیل هدایای مردمی در صورت لزوم و اداره موقوفات و تعیین خط مشی در تمام امور دخالت و حضور مستقیم داشته باشند. که در اینصورت مفاد تبصره پیشنهادی زائد خواهد بود.

جمع‌بندی و پیشنهاد

طبق تبصره ماده (۱۰) اساسنامه، امکان نظارت نمایندگی ولی فقیه با توجه به عضویت در شورای عالی در حال حاضر نیز وجود دارد، لذا نیازی به تصویب طرح نیست.